

Tomme fængsler gør gavn

Straf er en forældet løsning i Holland. Derfor omdannes flere fængsler nu til samfundsnyttige centre.

Den internationale skole British School of Amsterdam flyttede ind i et nedlagt fængsel.

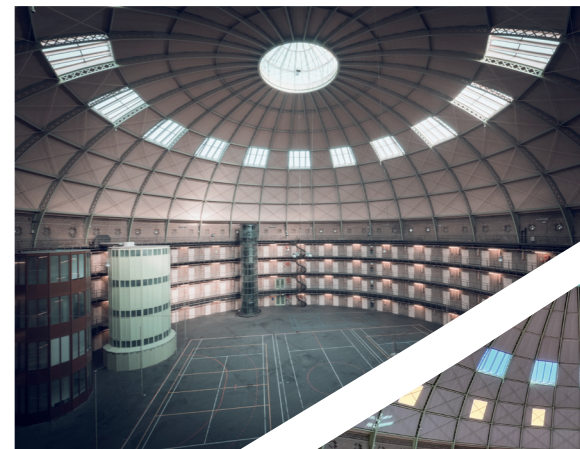
af Deborah Nicholls-Lee, journalist

På et kort over Amsterdam markerer en kæmpestor X-formet bygning et sted, der har bragt ti års søgning til ophør. Den internationale skole British School of Amsterdam, som havde næsten 1.000 studerende fordelt over tre nedslidte campusser, kæmpede for at holde trit med hovedstadens voksende behov for international uddannelse. Lige indtil skolen fandt den imponerende 14.000 m² store ejendom og flyttede ind i den i april sidste år.

Bygningen havde mange fordele, ikke mindst de sikre forhold, eftersom den indtil for nylig havde været et fængsel! Det, der nu er skolens ny-malede teater med skinnende, kastanje-farvede lamper, var indtil 2013

Foto: Olaf Kramer

Foto: Hans Kuiper, Architectenbureau J. Van Sligt

I byen Breda er det tidligere Boschpoort-fængsel omdøbt til FutureDome.

Et arkitektforslag til indretning af FutureDome.

"Enhver helgen har en fortid, enhver forbryder har en fremtid."
Oscar Wilde

fængslets kapel. Og den spejlfyldte kuppel i midten af bygningen tjente til at holde øje med de fire lange gange, som førte ud i de fire afdelinger.

"Vi har beholdt afdelingerne. De passede virkelig godt til skolens fire sektioner, forklarer kommunikationsleder Lisa Harrison, der siger, at den muntre atmosfære i bygningen "over-rasker alle".

Dette er det seneste eksempel på hollandske fængselsbygninger, der har fået et nyt formål, ofte til social gavn. Blot 20 km væk er det tidligere De Koepel-fængsel i byen Haarlem omdannet til en multifunktionel ejendom med studieboliger og almen-nyttige boliger for at imødegå landets mangel på begge dele.

I provinsen Drenthe stiler det nationale fængselsmuseum, der siden 2005 havde boet i en tidligere straffe-lejr, mod at igangsætte en nuanceret dialog om forbrydelse og straf samt fortælle om lejrens grusomme historie.

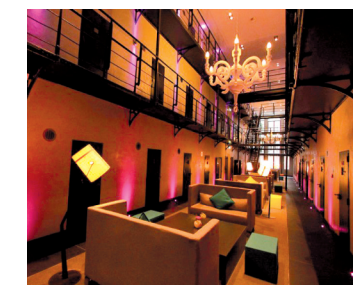
Mere pudsige formål er også opfundet. Fængslet Wolvenplein i Utrecht skabte en strand indenfor de stejle mure omkring motionsgården, mens Bijlmerbajes-fængslet i Amsterdam inden dets nedrivning skaffede jobs til nogle asylansøgere, som mid-

En tur i brummen?

De bygninger i byen Roermond, der i dag huser Hotel Het Arresthuis og den tilhørende Michelin-restaurant, fungerede som stats-fængsel fra 1863 til 2007.

I de sidste år var de indsatte primært narkosmuglere og illegale immigranter.

Hotelværelserne, der er placeret omkring de originale støbejernstrapper og balkoner, er i kategorierne fra "komfortable celler" til luksussuiter.

Lobbyen i Hotel Het Arresthuis.

lertidigt boede der, ved at omdanne 15 celler til en syrisk version af et tyrkisk bad.

Mindre kriminalitet

Mens Storbritannien har taget hul på sit største program for fængselsbyg-geri i over hundrede år, fordi antallet af indsatte i UK er næsten fordoblet i de seneste 30 år, går det lige modsat i Holland. Bortset fra en lille stigning i de seneste tre år har antallet af indsatte være støt faldende.

I dag er fængslingsraten pr. indbygger blot halvt så stor som i Storbritannien. Der er langt færre tilbagefald til kriminalitet. Og antal registrerede forbrydelser fortsætter med at falde. Til tider har Holland endda set sig nødsaget til at "importere" indsatte fra udlandet for at fylde de tomme celler og holde nogle af fængslerne i gang.

Mens den britiske regering uddeler flest livstidsdomme i Europa, ser den hollandske fordelene ved en mindre straffende tilgang. (Kun omkring 30 indsatte i landet afsoner en livstids-dom).

Efter anden verdenskrig havde Holland "en stærk fornemmelse for farerne ved en hårdhændet stat og

Foto: Frits de Jong

Foto: iGg Bouweconomie

grusomhederne ved fængsling”, fortæller den hollandske professor i kriminologi Francis Pakes fra University of Portsmouth. Det betød, at fængsling blev anvendt sjældnere end i den krigen, og de indsatte blev som regel behandlet mere humanitært.

”I Storbritannien præsenteres den hårde tilgang til kriminelle som en løsning på truslen om uroligheder”, siger Pakes. ”Hvorimod kriminalitet i Holland historisk set blot var noget, systemet var nødt til at reagere på.”

Afkriminaliseringen af hhv. milde stoffer og sexarbejde (i hhv. 1976 og 2000) afspejler denne pragmatiske tilgang, mens investering i programmer for unge, elektronisk mærkning og behandlingscentre for kriminelle med misbrug og mentale problemer har fremmet rehabiliteringen og minimeret længden af fængselsophold.

”I Holland er fængslerne (sammenlignet med Storbritannien) i det store og hele bedre vedligeholdet, de har mere personale, er mere rummelige og pænere”, forklarer Pakes. Studier

viser, at alle disse faktorer øger sandsynligheden for succes, når de indsatte skal integreres i samfundet igen.

Mindre fattigdom, stor social tryk og en relativ ikkematerialistisk kultur - udtrykt ved, at man værdsætter en simpel livsstil og ikke pralende udstiller sin rigdom - spiller alt sammen en rolle for den faldende kriminalitet. Og det, at der ikke er et mini-

Rivelino Rigtters har selv oplevet fængsler indefra.

I dag er han mentor for indsatte i organisationen Criminal Minded.

mum for længden af fængselsstraf, betyder, at langvarig fængsling - som ifølge hollandsk forskning er forbundet med øget risiko for tilbagefald - er sjældent.

Fra rod til mentor

Rivelino Rigtters fra Amsterdam er musiker, forfatter og social iværksætter, og han har førstehåndserfaring med ulemperne ved fængsling. Uden en far og i forsøg på at blive anerkendt af ældre drenge blev han rodet ind i salg af stoffer og tyveri.

Han kom første gang i fængsel som 13-årig. Men fængslet forstærkede kun hans kriminelle forbindelser, siger han: ”Jeg var faktisk værre, da jeg kom ud, end da jeg kom ind.”

”At spærre folk inde løser ikke problemet. Nogle gange forværres det kun, for kriminalitet var ofte deres sidste udvej, eller de havde ikke an-

Prøv en fangeflugt!

Under det tidligere Boschpoort-fængsels gigantiske kuppel fører 80 skuespillere ca. 400 ”indsatte” i orange dragter igennem en adrenalinfyldt flugtoplevelse.

Bygningen, der ligger i byen Bre-da og i dag hedder FutureDome, rummer også mødecentre for autister, midlertidige boliger, et pop op-teater og en skøjtebane.

dre muligheder for at tjene til livets opretholdelse”, forklarer Rigtters.

I stedet for vejleder hans organisation Criminal Minded nuværende og tidligere indsatte i at opnå de færdigheder og netværk, de behøver for at genopbygge deres liv. Et typisk eksempel på de mere personlige metoder, der nu afprøves. Der fokuseres på de kriminelles styrker, evner og muligheder og på det, der må heles, for at de kan tage positive skridt fremad.

Den fængselsbaserede model for at tilgodese retfærdighed kan have udspillet sin rolle, mener kriminologen Pakes: ”Når man taler med erfarne politifolk, anklagere eller dommere, opdager man, at kun ganske få af dem har noget positivt at sige om effekten af fængsling. Ingen tror virkelig på, at det virker.”

”Vi ved nu, at hvis man vil ændre livet for disse mennesker, er løsningen ikke blot at straffe dem. Der er behov for en langt mere holistisk tilgang”, konkluderer Pakes. □

Gengivet fra det britiske magasin Positive News, www.positive.news

Deborah Nicholls-Lee er britisk journalist, bosiddende i Amsterdam.

Læs også Tema: *Daggry bag tremmer* i NA 4/13 eller via www.nyttaspekt.dk/juli2022gl

Foto: Criminal Minded

Foto: Alibi Hostel

Kulturcenter

Indgangen, der er omgivet af en voldgrav, og de formidable spir på Blokhuispoort-fængslet i byen Leeuwarden byder nu de besøgende velkommen til et kultur- og forretningscenter.

Bygningen rummer også vandrerhjemmet Alibi Hostel, som tilbyder billig overnatning med tremmer for vinduerne.

Fængslets kapel er lige blevet ombygget til byens hovedbibliotek.

På vandrerhjemmet booker man ikke et værelse, men en celle.